

קציר חיטים

בחה שבועות אנו חוגגים את פרי עמלנו (ביכורים) ואת פרי השמים (תורה). על סיפור מגילת רות המבטא את הקשר הייחודי בין אל-אדם-ואדמה מאת אור ארנסט

חקלאות עתיקה

מקומות בהם ניתן ללמוד על חקלאות מסורתית, כפי שששימשה את אבותינו:

- "מתי בפעם האחרונה..." – סדרת מפגשים של למידה ועבודה, תוך היכרות עם שיטות חקלאיות קדומות.
- באתר קק"ל: הסטף, בהרי ירושלים.
- לפרטים: www.kkl.org.il
- "קו ליער": 1-800-350-550
- מן החיטה אל הלחם. עבודה בגורן, ואפייה. הגנים הלאומיים ובשמורות טבע. להזמנת הדרכה: 1-800-546666
- מרכז הדגמה חינוכי בחווה אקולוגית בנושא חקלאות בת-קיימא. קהילת אדמאמא, ניר משה.
- לפרטים: 08-9943364
- חוות הר הרוח, מורדות הר הרוח ירושלים – סדנאות והדרכות בנושא חקלאות ורעיית צאן. בתיאום מראש.
- לפרטים: 02-5709312, 02-5345660
- נאות קדומים, ליד יער בן שמן – השמורה הלאומית של טבע הארץ במקורות ישראל: בתי בד, גתות, גרנות, טחנת קמח ועוד. לפרטים: 08-9770777

להיוולד שלושה דורות מאוחר יותר, והוא: דוד המלך. דרך קורותיה של רות המואבייה, אנו מתוודעים אל קהילה שפעלה כאן, שאנשיה היו חרוצים, נדיבים לזולת וצנועים ביחסם אל הטבע.

עוד בנושא: www.chagim.org.il
 ✻ www.daat.ac.il

ולעונות השנה: תקופת הפסח היא עונת ראשית הקציר, שבעה שבועות לאחר מכן, עם סיום ספירת ימי העומר – חוגגים את הבאת הביכורים: היבול הראשון של פרי האדמה, ואילו חג סוכות מסיים את עונת האסיף. על מועדי עבודת אדמה ניתן ללמוד מלוח גזר, שנמצא בחפירות תל-גזר ומתייחס למאה העשירית לפנה"ס. כתובת חרס זו מציגה את סדר הפעולות החקלאיות שיש לעשות לאורך כל עונות השנה, ובכלל זה את פעולת הקציר, הרקע לסיפור המגילה.

ליקוטי שדה

רות ונעמי, שחזרו בזמן הקציר לבית-לחם הגיעו חסרות כל נאלצו ללקט למחייתן בשדות אחרים. לפי מנהג המקום, עניי העיר היו רשאים להגיע אחרי שהקוצרים סיימו את מלאכתם ולקחת את הלקט שנשאר בשדה. "ותלקט בשדה עד הערב ותחבט את אשר לקטה ויהי כאיפה שערים" (רות ב', י"ז). החברה המקראית לא זנחה את הרעבים, להיפך, היא דאגה להם. אחת המצוות החשובות בימי המקרא הייתה הוראה מפורשת להשאיר חלק מהתבואה לנזקקים. "זו מצווה המעידה על צדק חברתי", אומרת מיכל קונפורטי, מהיהדות המתקדמת "בית דניאל", "השארת חלק מהשדה הפרטי עבור הציבורי – מבטאת את התפיסה שהאדם אינו שליט בלעדי בטבע, שהאדמה שייכת לבורא עולם ולכן האדם מחויב לפתוח חלק מהשדה לזולת. תפקיד האדם הוא לשמור, לעבד ולאכול מהאדמה, אבל גם לאפשר לאחרים להתקיים ממנה".

החברה המקראית אימצה את רות אליה, דאגה לכל מחסורה ואף אפשרה לה להינשא ללא הבדלי דת ומעמד. רות, מצדה, תחזיר לחברה כפליים בדמותו של מי שעתיד

בשנת 1932, במהלך טקס ביכורים בחיפה, נשא דברים ראש קרן קיימת לישראל דאז, מנחם אוסישקין. בין השאר הוא אמר: "חג זה לא היה רק חג הטבע, חג הביכורים של פרי האדמה והעבודה, זהו יום 'מתן תורה' ובו היינו לעם. אין להפריד בין שני החגים האלה. ביום אחד נוצרנו כאומה ונעשינו עם עובד אדמתו בזיעת אפיו". ואכן, סיפור של רות המואבייה, כפי שנמסר לנו במגילה, מבטא את שני הצדדים שיש לחג זה: תורה ועבודה. שני צדדים שרק אם יתאחדו – יוכלו ליצור עם.

עמך - עמי, אלוהיך - אלוהי

כמו אברהם אבינו בשעתו, גם רות המואבייה חיה בקרב עובדי אלילים, גם היא ויתרה על עולמה, מנהגיה, בני ביתה וארצה – מואב, לטובת קשר עם העם היהודי. רות, שזנחה הכול, דבקה בנעמי חמותה, והלכה לשבת בארץ יהודה – הפכה דוגמא ומופת לגאולה ולבחירה מודעת. גיורה הפרטי מקביל לגיורו הכללי של עם ישראל במעמד הר סיני ומדגיש את אחריות המעשה היחיד בדומה לאחריות הציבורית.

לצד הקשר בין אדם לאלוהיו עומד קשר עמוק נוסף – בין האדם לטבע. כמו כל החגים המקראיים, גם חג שבועות קשור לחקלאות

מדרש רות רבה

אמר ר' זעירא: מגילה זו אין בה לא טומאה ולא טהרה ולא איסור ולא היתר. ולמה נכתבה? ללמדך כמה שכר טוב לגומלי חסדים.